

Культура в роки війни

План уроку

- ◇ Освіта
- ◇ Наука
- ◇ Література
- ◇ Мистецтво

- Було зруйновано значну частину шкіл та знищено їх матеріальну базу.
- Освітня політика фашистів на окупованій території була спрямована на онімечення населення (дозвіл лише початкової та професійної освіти, обов'язкове вивчення німецької мови, навчання за програмами, розробленими німецькими чиновниками).
- Створення для дітей-сиріт у східних районах СРСР дитячих будинків та інтернатів (сюди було переміщено з України 500 дитячих садків та інтернатів, 257 дитячих будинків).
- Налагодження роботи вузів України в евакуації (близько 70 вузів).
- Початок відбудови системи освіти в 1943—1944 рр. на території України, що була звільнена від фашистських загарбників

Наука

Евакуація наукових закладів України на схід, у тому числі й Академії наук УРСР.

Плідна робота українських учених у різних галузях:

- розробка технології виплавки броньованих сталей (академік М. Доброхотов);
- метод автоматичного дугового зварювання під флюсом під час збирання танків Т-34 (Інститут електрозварювання АН УРСР на чолі з Є. Патоном);
- наукові досягнення в галузі медицини (винайдення сироватки для лікування ран — колектив Інституту клінічної фізіології на чолі з О. Богомольцем, створення препарату для згортання крові — Інститут біохімії АН УРСР під керівництвом О. Палладіна, інтенсивна робота з вивчення ранової інфекції — Український інститут клінічної медицини на чолі з М. Стражеску та ін.);

- створення фахівцями гуманітарних наук бригад лекторів, які виступали з доповідями на військово-історичну тематику на передовій, у гарнізонах міст, винищувальних батальйонах тощо

- Участь українських літераторів у захисті Вітчизни (добровольцями на фронт пішли А. Головка, М. Бажан, С. Скляренко О. Гончар та ін.; 109 із 200 членів Спілки письменників перебували на фронті).
- Створення з ініціативи Спілки радянських письменників трьох агітаційних бригад для роботи у військових частинах, госпіталях, на оборонних підприємствах, які своїми виступами зміцнювали бойовий дух радянських воїнів.
- Робота українських письменників воєнними кореспондентами, редакторами дивізійних видань (газети Південно-Західного фронту «Красная Армия», газети «За Радянську Україну», у редакціях яких працювали М. Бажан, А. Малишко, С. Головінський, Л. Первомайський, О. Корнійчук та ін.).
- Широка публіцистична діяльність українських письменників (твори О. Довженка «Перед боєм», «Україна в огні», патріотичних віршів П. Тичини, М. Рильського, М. Бажана, В. Сосюри та ін.).
- Контроль сталінського керівництва за діяльністю українських письменників.
- Робота українських радіостанцій (ім. Т. Шевченка в Саратові, «Радянська Україна» в Москві та ін.)

- Евакуація на схід майже 50-ти театрів.
- Комплектування з евакуйованих українських театрів фронтових бригад за участю найкращих акторів (Київський театр опери та балету ім. Т. Шевченка створив 22 бригади, які працювали на 4-х фронтах і дали 920 концертів).
- Виступи майстрів сцени перед фронтовиками на передовій (З. Гайдай, І. Паторжинський, М. Гришко та ін.)
- Розвиток кінодокументалістики (перший кінорепортаж — «Із фронтів Вітчизняної війни» (вересень 1941 р.), за період війни українськими операторами було відзнято близько 300 документальних фільмів і кіносюжетів, серед яких — фільми О. Довженка «Битва за нашу Радянську Україну» (1943 р.), «Перемога на Правобережній Україні» (1945 р.) та ін.).
- Діяльність в евакуації Київської та Одеської кіностудій (випуск фільмів, сповнених патріотизму «Олександр Пархоменко», «Як гартувалася сталь»; «Партизани в степах України»; було організовано їх показ у кінотеатрах країни і на фронті).
- Основною темою творчості українських художників був захист Вітчизни (випуск плакатів, листівок, карикатур тощо). Найвідомішими творами українських художників воєнного періоду були: «Гнів Шевченка — зброя перемоги» В. Касіяна, «Розчавимо фашистську гадину» О. Олександрова, «Україна вільна» В. Корецького та ін.